

**Anders Carlborgsson, den siste
bergsmannen i Sundborn :
lefnadsteckning /**

Pettersson, Carl Fredrik,

8 B Br. Carlborgsson

833

Bibliogr.

Sv.

Ensk

(2)

o

ANDERS CARLBORSSON,

DEN SISTE BERGSMANNEN I SUNDBORN.

LEFNADSTECKNING

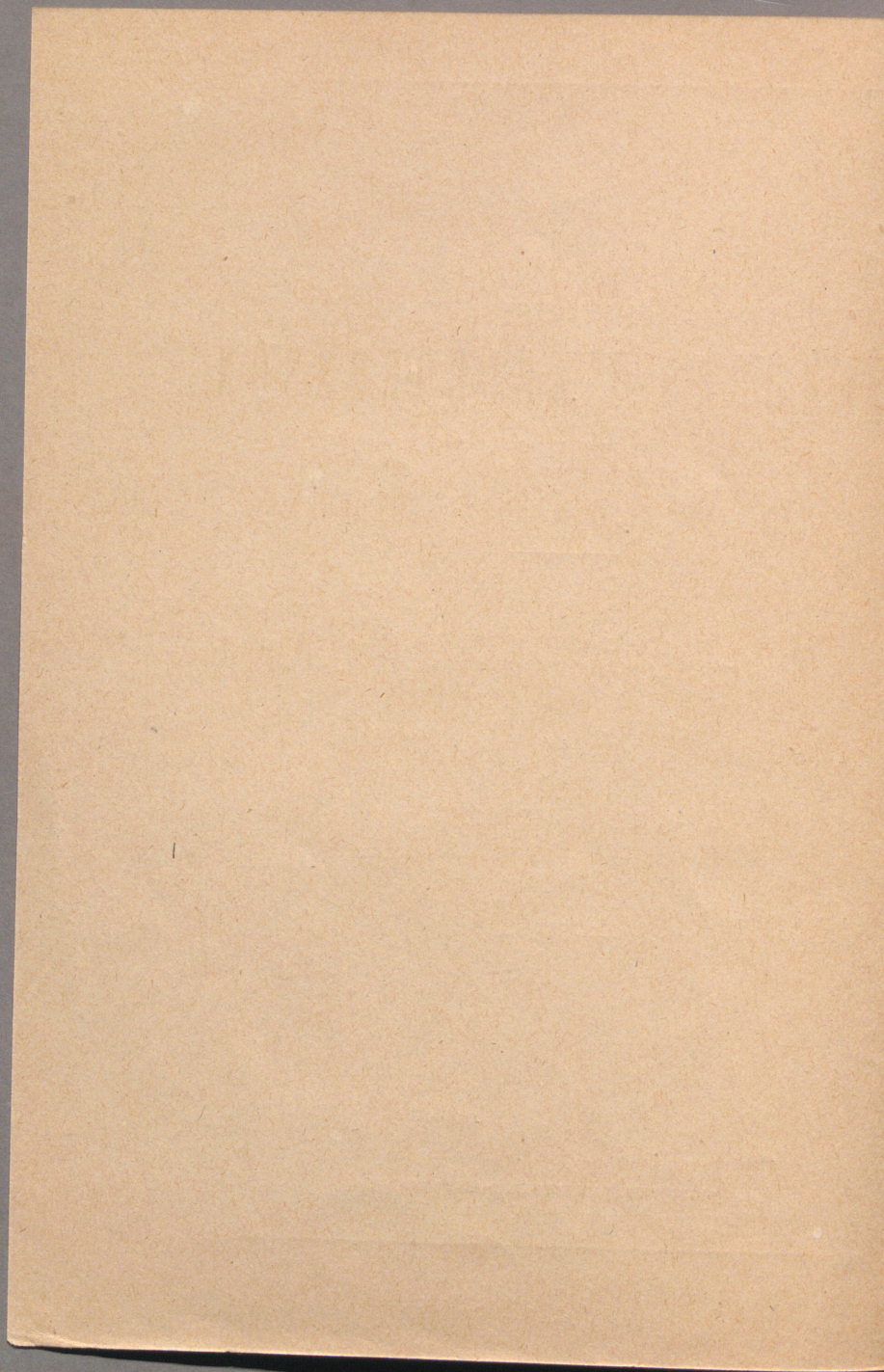
AF

C. FR. PETERSSON.

FALUN

FALU NYA BOKTRYCKERI-ARTIEBOLAG

1886.

ANDERS CARLBORSSON,

DEN SISTE BERGSMANNEN I SUNDBORN.

LEFNADSTECKNING

AF

C. FR. PETERSSON.

FALUN
FALUN NYA BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG
1886.

ANDERS CARLBERGSSON

DEN RÄTTE BERGMANNEN I SUNDBORN

LEFNADSTECKNING

AF H. PETERSSON

Det är flera orsaker, som föranledt förf. att uppsätta denna lefnadsteckning. Först och främst var *Anders Carlborgsson* en man, som höjde sig öfver det vanliga medelmåttet genom sin energi, oegennyttia och välgörenhet. Redan såsom siste »brukande bergsman» och medlem af den korporation, som utöfvat ett så vidsträckt inflytande ej blott på den ort, inom hvilken Falu koppargrufva är belägen, utan äfven på hela vårt land, kunde han förtjena sitt eget kapitel. Men han förtjenar detta ännu mer såsom utgörande en prydnad för sitt stånd. Den omättlighet och råhet, hvarför man velat beskylla medlemmar af detta stånd, spårades ej hos Carlborgsson; men han egde alla klassens bättre egenskaper: kraften och ihärdigheten, rättrådigheten och trofastheten. För öfrigt lära säkert kommande generationer i Sundborn önska en fullständigare känedom om denne man, hvars namn allt jemnt skall återkomma, emedan hans minne aldrig *kan* utplånas, så länge församlingen får vara i besittning af de stora donationer, hvarmed Carlborgsson hugnat henne, och hvilka, om de få vara i fred och rätt förvaltas, skola bära frukter intill senaste efterverld.

I. A. Carlborgssons börd och uppfostran.

Hans far var bergsmannen A. Carlborg och hans mor Brita Steffenburg, hvilken var en telning af en på 1600-talet från Tyskland till Sverige inflyttad slägt. Fadren beskrifves såsom en duglig och rättskaffens man, modren såsom en qvinna med gudsfruktan, vett och värdighet. Hon hade förut varit gift med bergsmannen Jo-

han Sundén, son af den beryktade »Smulterbärs-gubben» i Finngärdet, hvilken brukade rida in till »lottningarna» vid Falu grufva på en hvit häst och sommartiden kunde taga med sig några korgar smultron, hvilka, stundom lemnande spår på hästens sidor, gjorde mannen ökend och förskaffade honom tillnamnet. Med nämnde J. Sundén hade Carlborgssons mor tre döttrar, af hvilka Sofia blef gift med sedermera komministern i Stora Skedvi K. P. Girelius och efter mannens död flyttade tillbaka till gamla hemmet i Risholn. Här föddes den 6 November 1802 Anders Carlborgsson. Sjelf ville han dock icke vidkännas den dagen såsom sin födelsedag, utan påstod denna vara den 7:de; ty så lästes i inskriptionen på en sked, som han fått i faddergåfva. Skeden hade således större vitsord för C. än dopboken — det var ett af hans karakteristiska drag.

Att C. i sitt hem fått en god uppfostran, kunna vi sluta dels af föräldrarnes aktningvärdas egenskaper, dels af hans egen lefnadsvandel. Sin mor var han ömt tillgifven, och hans smärta öfver hennes förlust var djup. Hon utmärkte sig för stor välgörenhet mot de fattiga i trakten af Risholn; och dessa bevisade sin tacksamhet efter hennes död, genom att med granris beströ långa sträckor af vägen, der hennes kallnade stoft fördes till sin sista hvilostad. Då sade den sörjande enklingen åt sin bredvid honom i åkdonet sittande son: »Der ser du, hvad mors mjölkkrukor gjort». Förf. känner icke några särskilda drag ur A. Carlborgssons uppfostran; men hans sex år äldre halfsyster Sofia, sedermera fru Girelius, har berättat ett minne från sin barndom, som röjer moderns, måhända äfven tidens, anda. När flickan första gången fick följa med sin moder till kyrkan, sade denna åt henne vid kyrkodörren: »Nu, min lilla flicka, skall du falla på knä och läsa ditt Fader vår». »Och aldrig», tillade den 80-åriga gumman, när hon berättade händelsen, »har jag trädt in i Sundborns kyrka, utan att minnas mitt första besök derstädes».

I likhet med alla barn på den tiden fick A. Carlborgsson sin första undervisning i hemmet. Någon offent-

lig skola besökte han ej, men inhämtade kunskaperis element af informator. Längre fram lärde han sig bokföring och kameralkunskap af den i sådana ämnen väl förfarne häradsskrifvaren Rathsmän å Hyttån. När bergsskolan i Falun öppnades 1821, blef C. en af de fyra bergsmanssöner som — utom dem, hvilka egde vetenskaplig underbyggnad — intogos här för att få undervisning i yrkets förmonligare bedrivande. Vän af musik skaffade han sig en orgel och spelade äfven derpå. Men han kom aldrig långt i den konsten, hvilket han må hända beklagade mer, än sin bristfälliga humanistiska bildning.

II. Hans verksamhet i sitt yrke.

De medel, hvaröfver C. förfogade vid början af sin bana, voro icke stora, och de spekulationer, hvarigenom han tänkte öka sin förmögenhet, lyckades icke alltid. Orsakerna till motgångarne kunna vara många; hans brist på teoretisk underbyggnad är nog en, hans envishet en annan. Den senare höll en gång på att ruinera honom, men förändring i konjunkturerna blef hans räddning. Under tiden fann han stöd af brukspatron Gahn å Främsbacka, som försträckte honom nödiga penningmedel, tills bättre tider randades. När koppartillverkningen i Falun förändrades till s. k. sambruk, skulle de brukande bergsmännen få lösen för sina hyttor, kolhus m. m. och dessutom 9,000 kronor hvar i afträde. Alla gingo in på detta förslag; endast C. vägrade, dels af principiella skäl, dels och må hända ännu mer derföre, att han ansåg mannarnas ha skett vid uppskattningen af hyttornas värde. Med anledning häraf fattade C. ovilja till bergslaget, och denna känsla, som äfven fått uttryck i hans testamentariska dispositioner, fick näring deraf att, sedan han något år före sin död ingått till bergslagets styrelse med begäran att erhålla nämnda anslag *jemte ränta derå*, blef detta honom förvägradt. Om man för C:s minne kunde önska, att denna begäran aldrig blifvit framställd, måste man hålla honom räkning derför, att han af princip och rättskänsla nekade att mot-

taga i fråga varande belopp i en tidpunkt, då han kunde väl ha behöft det. Ty C., som några år förut var knappt mer än bergad, egde icke vid denna tid någon synnerlig förmögenhet. Större delen af sina egodelar har han bekommit genom arf och klok förvaltning af det, som på denna väg tillfallit honom. Efter faderns död (1861) fick han utom halfva Risholn 20,000 kronor (deraf $3\frac{1}{8}$ fjerdeparter), efter svägrarne (1874) 12,000 kronor, efter systemen Fru Girelius (1882) $5\frac{1}{2}$ fjerdeparter, 16,000 kronor och återstående delen af Risholn.

III. Hans enskilda lif.

År 1835 ingick C. äktenskap med Katarina Danielsson, som föddes å Backa den 2 Febr. 1796, tredje barnet af bergsmannen Dan. Danielsson och hans hustru Agneta Troili. Det nygifta paret bosatte sig å Karlborn, dit C. nu flyttade från fädernegården i Risholn. Ett enda barn blef frukten af detta äktenskap, nämligen sonen Frans, född den 2 Sept. 1837; men han borttrycktes i sin späda ålder från de sörjande föräldrarne af den 1839 härjande rödsoten. I detta hem rådde patriarkaliskt regemente och gammaldags ordning. Husfadrens vilja var lagen för alla familjens medlemmar; och det kunde aldrig komma i fråga att betvifla visheten af hans ord och föreskrifter. Husordningen var noga bestämd: hvar sak hade sin plats och alla sysselsättningar skulle verkställas på sin tid. I god tid börjades dagens arbeten, så att middag intogs kl. 12; i lika god tid blefvo öfriga behof påtänkta, så att t. ex. den spannmål, som skulle användas vid höstbaket, maldes redan föregående vår. Mjolk såldes aldrig, utan dermed uppföddes kreatur, skinande af fetma och välmåga. Visthuset var således alltid väl försedt, hvilket besökande gäster kunde intyga. Väl klädt var också värdfolket i den meningen, att dess drägter skyddade för inverkningarne af kylig väderlek. Detta behöfdes äfven i det dragiga boningshuset med dess kalla förstugor och gammaldags planlösa anordning. Dertill kom, att både C. och hans hu-

stru egde svag helsa, som endast genom största försigtighet kunde bevaras. Till dess återställande besökte de flera helsobrunnar, såsom Sätra och Medevi. Under spanandet efter botemedel kom uppmärksamheten att fästas vid Tofta brunn, som C. från den tiden omfattade med stor förkärlek. Sedan han bildat ett bolag till uppförande af brunnshus och samlingslokal och intresserat en framstående läkare i Falun för företaget, blef brunnen flitigt anlita och många sjuklingar återfingo här sin helsa; men vissa omständigheter hämmade verksamheten, till dess läkare anställdes i Svärdsjö. Då grep den nära 80-åriga C. åter in och skänkte bolaget dels en jordrymd, dels en af sina fjerdeparter, för att pådrifva det välgörande företaget. Sjelf kunde han lika litet här, som vid verkställande af de många skolhusbyggnaderna utöfva omedelbar tillsyn, utan han begagnade till språkrör och ombud sin gamla bepröfvade vän, organisten J. E. Ericsson. Ty det sista 20-talet af sitt lif var han sällan utom hemmet, knappt utom dörrarne. Endast någon riktigt varm sommardag kunde han göra en utflykt; då begick han äfven H. H. nattvard i kyrkan. Men ehuru innestängd han var, öfvervakade han icke allenast sitt jordbruk så väl vid Karlborn som Risholn, utan äfven de bygnadsverk, som utfördes på hans bekostnad. Redogörelse därför skulle allt emellanåt afgifvas af samtliga vederbörande, som för öfrigt kontrollerades af uppgifter, dem han inhemtad från andra håll. Ehuru gammal han blef, var han alltid vaken. Med uppmärksamhet följde han tilldragelserna i världen och fosterlandet. Åtskilliga af nutidens idéer tilltalade honom, åtminstone så länge han såg något gagn deri. Så var han en varm vän af folkhögskolor och skänkte äfven ett betydligt belopp till den, som upprättades i Dalarne. Fattiggårdar likasom ränte- och kapitalförsäkringsanstalter omfattade han med stort intresse, hvilket tydligen synes af hans donationer för dessa ändamål. För sitt jordbruk använde han konstgjorda gödningsämnen likasom frösånings- och slättermaskiner. Om händelser och förhållanden i orten egde han alltid god kännedom, emedan

han icke sällan hade besök af gäster. Dessa mottogos vanligtvis med nöje och trakterades gästfritt på gammalt hederligt bergsmansvis. Det var för den äldre mannen, som sällan var ute och med sin svaga syn icke kunde sysselsätta sig med läsning, uppfriskande att få höra något från den yttre världen och utbyta tankar med andra. Men icke var det värden, som åtnjöt hela behållningen af samtalet. Snarare gaf han mer igen än han fick; ty med sitt ända till slutet goda minne, med sin omfattande kännedom om personer och tilldragelser, med sin under så lång lefnad förvärfvade erfarenhet gaf han åt samtalet en omvexling och ett intresse, som manade till nya besök. Dessa blefvo också af C. allt mera värderade, ju mera han mistade i sitt hem. Efter hand förlorade han alla sina närmaste, så att han till slut stod ensam, lik en aflötvad stam vid vinterns inbrott. Hans maka gick bort i början af 1877 vid 81 års ålder; hon följdes inemot 3 år derefter i grafven af sin lika äldre syster, Sara Elisabet Danielsson, som länge vistats i sin svägers hus. Slutligen, efter fyllda 86 år, dog C—ns halfsyster, enkefru Girelius, sommartiden 1882. Men den nu ensamme mannen värdades ömt till det sista af sin gamla trotjenarinna, Johanna Regina Vestelius, som många år varit en hjälpreda åt de älderstigna makarna.

Ehuru C. ända från ungdomen, då han ådrog sig en sträng förkylning, haft svag helsa, försämrades dock icke denna under lifvets lopp, emedan han i akt tog den yttersta försigtighet. Hans universalmedel vid småkrämpor var enbärsté, som han brukade för att å stad komma svettning. Men till sluts hjälpte icke heller detta medel. Hösten 1885 började C—ns krafter aftaga, hvar efter han försämrades genom inträffande lunginflammation, som ändade hans lif den 15 Januari 1886 i en ålder af 83 år 2 månader 9 dagar.

IV. Hans karakter.

Carlbergsson var reslig till växten med skarpt markerade drag, fast blick, rak näsa och tillsluten mun.

Någon afbildning finnes ej af honom, oaktadt vänner lågo efter, att han åtminstone skulle fotografera sig. Ansigtsdragen och framför allt munnens liniament vittnade om beslutsamhet och kraft. Hans klädedrägt var alltid enkel, hans uppträdande värdigt. Hos honom fanns »en man bakom ordet», så att hans löften och försäkringar voro fullt pålitliga. Slarf och oordentlighet kunde han ej lida, flärd och fåfänga voro honom en styggelse. Det förtroende han fattat till en person kunde ej rubbas af andras mindre fördelaktiga omdömen om den samme; men lika fast rotadt var å andra sidan hans misstroende, och den ovilja, han hyste, brydde han sig icke om att dölja. Men sina vänner tog han sällan till råds vid sina företag; han begrundade dessa i stillhet, och när han moget öfvervägt sin plan, satte han alla krafter i rörelse för dess verkställande. Aldrig inhemtade han t. ex. skolrådets eller dess ordförandes tankar om de skolhusbyggnader han tänkte uppföra; han skickade dem blott en skriftlig underrättelse om sitt fattade beslut. Må hända fruktade han invändningar och anmärkningar, men sådana tålde han ej, än mindre motsägelser. Det skulle vara mycket starka skäl eller mycket tvingande omständigheter, som kunde förmå C. att i ringaste mätto ändra ett beslut, som han fattat. Och den som djerfdes att vid utförandet vika ett steg från de ritningar, skriftliga eller muntliga förordningar, som den gamle bergsmannen utfärdat, fick sig en lexa, som han icke glömde så snart. Å andra sidan erhöll nitet sin rikliga belöning. Bevista tjänster vedergälde C. med makalös frikostighet; så fick pigan, som vakade öfver honom under hans sista sjukdom, för denna icke särdeles stora möda en dusör af 500 kronor. För öfrigt hade hän icke större anspråk på sitt tjenstfolk, än hvad Hustafan innehåller. Han hörde icke till de obilliga husbönder, som kräfva allt af sina tjenare, men icke gifva dem mer än öfverenskomna lönen. Tvärt om uppmuntrade han dem med deltagande så i ord som gerningar, sörjde faderligt för deras framtid och gaf dem goda råd. De som icke lydde råden och icke befunnos ordentliga och

pålitliga, fingo snart afsked. Men de som visste att värdera sin gode husbonde, stannade kvar, så att den äldre mannen på sistone hade endast gamla trotjenare omkring sig. Antagligen befinna sig de äldsta af dem i en för sina omständigheter god ekonomisk ställning, hvilken ytterligare förbättrats genom de frikostiga gåfvor, som blifvit dem tilldelade genom husbondens testamente.

Huru en redbar och ordentlig tjenare under en sådan husbonde som C. kunde förkofra sin ekonomi, har bevisats genom en nu afliden statkarl, som efterlemnade en förmögenhet af 10,000 kronor. Det låter sagolikt, men är fullkomlig sanning; och lika sannt är, att, när den gamle mannen, som hade egendom och godt kunde lefva af räntan på sitt kapital, icke ville lemna det ställe (Risholn), der han nerlagt sin kraftfulla ålders mödor, betalade C. ett årligt underhåll för honom och hans hustru.

Men C--ns godhet och omsorger inskränkte sig icke till medlemmarne af hans hus; de stannade ej heller vid hans släkt, som genom hans testamente fått åtnjuta rika prof af hans välvilja. Ännu större frikostighet har han bevisat den församling, han tillhörde hela sitt lif; men han glömde icke heller nöden utom denna krets, hvilket bevisas af hans gåfvor till Tofta brunn, döfstumskolan i Falun och Eugeniahemmet å Sundbyberg. Sina krafter och tillgångar stälde han således i barmhertighetens tjänst. Penningar egde för honom intet annat värde än såsom medel till utöfvande af välgörenhet. En mera oegennyttig menniska har man svårt att anträffa. Det var nog han, som åtminstone sköt på svågern, de s. k. Backaherrarne, att uppgöra ett testamente, hvarigenom Sundborns församling erhöll hälften af deras efterlemnade förmögenhet; härmed försakade C. halfva sin andel, och icke nog dermed, utan då boet skulle skiftas, dels fylde C. summan, som socknen skulle få, till jemnt tusental, dels tog han på sin lott till högsta uppskattning fiskvatten, hus och tomtplatser m. m. sådant, som var för församlingen svårt att realisera. Ju

närmare det led mot slutet af hans lif, desto rikligare flödade C--ns välgörningar öfver Sundborn: han hade ej byggt ett skolhus färdigt, innan grunden lades till ett annat. Må hända att hans ifver påskyndades af erinringen: »Jag måste verka, medan dagen är; natten kommer, då ingen kan verka». Men planmessigt ordnade voro alla hans företag, ända till de sista; derom vittna hans testamenten och gåfvobref, icke mindre än 13 till antalet. Med mogen besinning bestyrde han om sitt hus och utdelade sina häfvor: hans första dispositioner derom uppgjordes i början af år 1877, sitt sista förordnande — det gälde Eugeniahemmet — uttalade han med slocknande röst några timmar före sin död.

V. De välgörningar han bevisade Sundborn under sin lifstid.

1863 o. 1877.	Jernstaket kring kyrkogården	Kr.	1,975
1873.	Omgjutning af stora ringklockan*)	»	1,950
1875--1884.	Insättningar i ränte- och kapförs.-anstalt för fattiga barn	»	1,575
1877.	Orgel till folkskolan.....	»	400
1879.	Till barnmorskans bostad ...	»	700
1884.	Enkhuset i Sundborns by ...	»	3,700
s. ä.	Skolhus i Buskbo.....	»	4,500
	Tomten derstädes	»	500
1885.	Skolhus i Finngärdet	»	4,000
s. ä.	» i Löfänget	»	2,900
s. ä.	» i Rupstjern.....	»	2,300
	Summa	Kr.	24,500

Sammanlägges härmed hvad Carlborgsson, hans svägrar och svägerska donerat enligt testamenten, har

*) Lilla klockan, likasom den stora spräckt genom ovärdig ringning, omgöts samtidigt för en kostnad af 1,143 kr. 50 öre, som tillsläp-
tes af C--ns svägerska S. E. Danielsson, hvilken äfven skänkte en del af det nämnda jernstaketet.

Sundborns församling af dessa välgörare bekommit gåfvor, som enligt nu gällande pris uppgå till ett värde af ungefär 200,000 kronor.

VI. Hans testamentariska dispositioner.

De testamenten, som gälla Sundborns församling, intagas här i sin helhet.

1.

Undertecknade syskon förklara härmed vår yttersta vilja vara, det efter bäggas vår död skall den oss gemensamt tillhörande egendomen Risholm inom denna socken, bestående af gård med åbyggnader och platser, jord, hagar och skog och allt hvad dertill hörer, sådant det då kan befinnas, tillfalla Sundborns församlings fattigkassa, för att användas till s. k. »Fattiggård» och stå under kommunalnämndens förvaltning. — Härvid vilja vi fästa det vilkor, att, i fall kommunalnämnden så för godt finner, den eger full rätt att från bemälda egendom fransälja egorna Ljusbrunn och Bosarfvat, i fall dessa egor då finnas i behåll, och för deraf blifvande kapital verkställa nödiga reparationer å åbyggnaderna m. m.

Dessutom skall med detta förordnande åtfölja en häst, fyra st. kokreatur samt all vid egendomen då varande kör- och åkerredskap samt gårdsinventarier. Hvilket vi med våra egenhändiga underskrifter stadfästa.

Sundborn och Karlborn d. 3 Februari 1877.

M. S. Girelius,

född Sundén.

enka efter komministern C. P. Girelius.

And. Carlborgsson.

Att enkefru Maria Sofia Girelius, född Sundén, samt Bergsmannen Herr Anders Carlborgsson inför oss gemensamt af fri vilja samt vid sundt och fullt förstånd erkänt sina egenhändiga namnteckningar och förklarar ofvanstående oss till innehållet obekanta uppsats inne-

hålla deras yttersta vilja och testamente; sådant varder på deras derom gjorda begäran af oss på en gång närvarande vittnen intygadt.

J. O. Hult,

orgeln. o. skoll. i Hosjö.

Henning Flodström,

kyrkovörd i Hosjö.

2.

Till erkänsla och vedergällning för de synnerligen goda tjenster, min hushållerska mamsell Johanna Regina Vestelius visat mig och under lifstiden min nu affidna hustru, förlänar jag härigenom bemälda mamsell Vestelius all min i Karlborn egande fastighet, bestående af gård med åbyggnader och egendom om circa 30 spannländ i areal med åtföljande 18 spannländ 15 snesländ 9 bandländ durchtog jemte dit hörande hagar och skog samt dess utom all min inom hus på Karlborn varande löseegendom, såsom kreatur, kör- och åkerredskap, gårdsinventarier, möbler, sängkläder, silfver och öfriga lösa persedlar, allt sammans att efter min död till nyttjande och besittning i dess lifstid bruka med de förmoner och onera, som berörda egendom åtfölja.

Dessutom skall mamsell Vestelius på enahanda vilkor uppbära revenyen å Tjugu (20) aktier i Kopparbergs enskilda bank.

Tillika får jag ock härmed förklara min yttersta vilja vara, det efter så väl min som mamsell Vestelii död skola alla här ofvan upptagna fastigheter, lösa persedlar och tjugu (20) aktier i Kopparbergs enskilda bank tillfalla Sundborns församlings skolkassa; och eger skolrådet i Sundborn att deröfver för nämnda kassas räkning fritt disponera samt genom försäljning af fastigheterna och löseegendomen bilda ett kapital, hvaraf räntan som ock revenyen af aktierna skola användas till förbättrande af lärarens löner, inköp och underhåll af skolmateriel och i öfrigt användas efter skolrådets för godt-

finnande; hvilket bekräftas med mitt namns undertecknande.

Sundborn och Karlborn d. 3 Februari 1877.

And. Carlborgsson.

Att Bergsmannen Herr And. Carlborgsson m. m.

J. O. Hullt.

Henning Flodström.

3.

Till de af oss under den tredje (3:dje) Februari Ader-tonhundrasjutiosju (1877) utfärdade förordnanden till förmon för Sundborns församlings skolor, fattigvård m. m. få vi undertecknade göra det tillägg, att donationerna skola endast tillfalla den egentliga bebyggda delen af socknen, således med undantag af Korså bruk; och hvad egendomen Risholn angår, få vi, Anders Carlborgsson och Sofia Girelius, född Sundén, göra det tillägg, att Fattigvårdsstyrelsen i Sundborn eger att efter den af oss, som sist aflider, genast till förvaltning öfvertaga nämnda egendom, sådan den då befinnes med antingen inbergad eller växande gröda och spannmål, tills detta vårt testamente är vordet laga kraftvunnet, men deremot ansvara för aflöningen åt lagstadda tjenare till tjensteårets slut samt erlægga för det året alla egendomen åbelöpande onera. Hvilket allt med våra egenhändiga underskrifter stadfästes.

Sundborn och Karlborn d. 9 Februari 1877.

M. S. Girelius. And. Carlborgsson. S. E. Danielsson.

Att Bergsmannen Herr And. Carlborgsson m. m.

J. O. Hullt.

Henning Flodström.

4.

Undertecknad förklarar härmed min yttersta vilja vara, att efter min död skola här nedan upptagna Fjerdeparter i Stora Kopparbergs grufva, kontanta medel m. m. tillfalla Sundborns församling och förvaltas af kommunalnämnden derstädes:

1:o) Till Sundborns församlings fattigvård: Fjerdeparterna N:is 397, 446, 549, 550, 765 och 808, af hvilka årliga revenyen får användas;

2:o) Till Sundborns församlings skolväsende: Fjerdeparterna N:is 144, 374, 375, 772, 938 och 1151, af hvilka årliga revenyen får användas;

3:o) Öfriga mig tillhöriga, vid min död icke bortgifna eller borttestamenterade fastigheter skola å offentlig auktion försäljas och medlen derfor tillfalla Sundborns församlings fattigvård och skolväsende till hälften hvar, och hvaraf bildas kapital, af hvilket endast räntan får användas;

4:o) Sedan de af mig gjorda donationer, begravningsomkostnader, aflöningar m. m. ur mitt efterlemnade bo utgått, skall den blifvande behållningen i kontanta medel jemväl tillfalla Sundborns församlings fattigvård och skolväsende till lika fördelning och deraf jemväl kapital bildas, hvaraf endast räntan får användas;

5:o) Skulle så inträffa, att å revenyen af fjerdeparterna, räntan å donerade medlen m. m. blifva större än hvad som åtgår för de här uppgifna ändamålen, fattigvården och skolväsendet, eger församlingen att å allmänna stämmor besluta om öferskottets användande till andra för socknen nödiga utgifter och till nyttiga ändamål, eller ock deraf bilda en kassa för kommande behof;

6:o) I förestående donationer får Korså bruk icke åtnjuta någon andel. — Detta allt bekräftar jag med mitt namns egenhändiga undertecknande.

Sundborn och Karlborn den 19 September 1882.

And. Carlborgsson.

Att förre Bergsmannen Herr And. Carlborgsson m. m.

J. O. Hult.

Henning Flodström.

5.

Testamente

till Sundborns församlings kyrka Femhundra (500) kronor, hvaraf årliga räntan skall användas för min derstädes belägna ärfda grafplats vård och jernstaketets m. m. underhåll, och möjligen blifvande öfverskott derä användas för kyrkans räkning, med det förbehåll, att grafven skall, i enlighet med kyrkorådets förut gifna medgifvande, förblifva orubbad för evärdeliga tider.

Karlborn den 9 Oktober 1882.

And. Carlborgsson.

Vittnen:

Fr. Steinholz.

J. E. Ericsson.

6.

Sammanfattning af A. Carlborgssons testamentariska dispositioner.

Till slägt och vänner: kontant.....	Kr.	13,500	
54 aktier i Kopparb. ensk. bank	»	24,300	
60 » i Falu Boktr. akt.-bol.	»	3,600	
8 » i Gefle—Dala jernväg	»	2,800	44,200
Till tjänstfolket: kontant m. m.....	»		9,700
» Sundborns kyrka: kontant.....	»		500
» » fattigvård: 6 fjerde-			
parter	»	42,000	
Risholm.....	»	17,000	
Invent. här	»	3,000	62,000
» » skolväsende: 6 fjer-			
departer	»	42,000	
eventuelt { Karlborn	»	7,000	
{ Lösboet här.....	»	4,000	
{ 20 bankaktier ...	»	9,000	62,000
			Transport 17,8,400

	Transport Kr. 178,400	
Till döfstumskolan i Falun: 2 fjerdeparter...	»	14,000
» Tofta brunn: 1 fjerdepart	»	7,000
» Eugeniahemmet	»	1,000
» Nya folkskolan i Sundborn m. m. c:a...	»	3,600
	<hr/>	Summa Kr. 204,000

VII. (Bihang).

Testamentena af Carlborgssons svågrar och svägerska.

1.

Genom testamente af den 18 Mars 1864 bestämde bergsmännen, bröderna C. G. och D. O. Danielsson, att hälften af deras qvarlätenskap skulle realiseras till bildande af en fond, benämnd »Danielssonska Stiftelsen», att förvaltas af kommunalstyrelsen, som skulle lemna halfva årliga räntan till bidrag åt skolorna och andra hälften till fattigvården i Sundborn. Denna fond uppgår nu till 26,200 kronor.

2.

Deras syster, Sara Elisabet Danielsson, förärade genom testamente af d. 3 Februari 1877 och ett par gåfvobref till släktingar och andra en summa af in alles 24,050 kronor och bestämde, att återstoden af hennes förmögenhet skulle tillfalla Sundborns socken och förvaltas af kommunalnämnden under benämningen »Sara Elisabet Danielssons fond», enligt följande föreskrifter:

af fjerdeparten N:o 1017 i Stora Kopparbergs bergslag skall årliga utdelningen användas till beklädnad af fattiga barn i Sundborn;

af en annan fjerdepart N:o 839 skall årliga reventen användas till stipendium åt någon inom församlingen boende yngling, som visar håg och fallenhet för studier och ett stadgadt uppförande, hvaröfver fattigvårdsstyrelsen i Sundborn eger att bestämma;

af 3,000 kronor användes årliga räntan till inköp af ved åt fattiga och af 4,000 enahanda ränta till utdelning af mjöl åt fattiga vid midsommar och jul.

Öfverskottet af hennes tillgångar — hvilket utgjorde 3,213: 68 — skulle läggas till nämnda fond, och öfver dess ränta eger fattigvårdsstyrelsen fri dispositionsrätt. Sedan dess ha å fonden bildats besparingar, som vid slutet af år 1885 uppgingo till 2,514: 58.

VII (Uppdrag)

Testamentet af Gustafsson af 1874.

Testamentet af Gustafsson af 1874. Detta testamentet är ett enkelt testamente som är upprättat i skriftligt form och är gällande sedan det har blivit godkänt af domstolen. Testatorn har utsett sin hustru som sin arvinge och har också utsett en eller flera personer som sin eller deras arvingar. Testamentet innehåller också bestämmelser om förmyndarskap och andra ärenden som rör testatorns familj och egendom. Testamentet är ett viktigt dokument som styrker testatorns vilja och är gällande för alla som är berörda af dess innehåll.

Testamentet af Gustafsson af 1874. Detta testamentet är ett enkelt testamente som är upprättat i skriftligt form och är gällande sedan det har blivit godkänt af domstolen. Testatorn har utsett sin hustru som sin arvinge och har också utsett en eller flera personer som sin eller deras arvingar. Testamentet innehåller också bestämmelser om förmyndarskap och andra ärenden som rör testatorns familj och egendom. Testamentet är ett viktigt dokument som styrker testatorns vilja och är gällande för alla som är berörda af dess innehåll.

